

04-179

2004

ՄԷԶԱՐԼԸԳՏԱՆ
ԵՈՒՎԱՐԼԱՆԱՆ
ԷՍԿԻ ԳԱՅԱ

Handwritten text in Armenian script

Printed in Turkey

ԱՍԻԹԱՆԷ

ՄԻՆԷՆՏԻՍԵԱՆ ԹԱԳԻԱՆԵՍԵՆԷ ԹԱԳ ՕԼՈՒՆՄՈՒՇ
ՏՈՒԲ

1870

1466

48-42

Handwritten text, possibly a signature or name, appearing as a mirror image or bleed-through from the reverse side of the page.

Faint, mirrored text and markings, likely bleed-through from the reverse side of the page, including what appears to be a date '1870'.

10

ՄԵԶԱՐԼԵԳՏԱՆ

ԵՌԻՂԱՐԼԱՆԱՆ ԷՍԿԻ ԳԱՅԱ

Կէննքրտէ պիւ կիճէ պիւ բիւյա կէօրիւ պ' քէնտիսի
 Բիւրբէի արդըն Եսիա գոթմարնտա կիճէ վաղքեմ պիւ դապ
 ըիսթմանտա պուլտում, տէհչեթլուն հալ, էկեր մեղքիւր
 ըիւյամ խիթմանտա պանա պիւ կերչեքլիք պէյան իթմիշ
 օլմագաա խաի օ բիւյայք կէօրիւր էքէն ույգու մտան օյանտը
 րանա իրա ախր իւլ էօմը թեչեքլիւր խտեր խտիմ: Գապ
 ըիսթմանը մեղքիւրիւն նեչէ մահալլեքիինին կէօզմիւշ օլուպ'
 վէ թաշարընըն քիմիսի էյրիլմիշ պիւյիւլմիւշ, քիմիսի դը
 բըլբըշ եարթմ գալմըշ օլմատընտան դայեթլեք աթիգ զեման
 մեղալլըղը օլմուշ օլմատընը միւշահասէ իլեթիմ:
 Թաշարըն արալըգ էեղլեքիտէ գըստաճա սարաթմըշ օթլար օլուպ
 ալթընտաքի սարաթմըշ քեմիթլեքի տէր խաթըր իթմաթիթլեք
 խաի: Ան պիւ մեղար թաշընըն ախլինտէ պիւ ուֆաճըգ
 դուրու ֆիտանըն ալթընա սինիպ' պիլասապը սապահըն օլ
 մատընա միւնթաղըր օլուրուտում: Գալուստուղում մա
 հալին էօրիւլէր մեքեանը օլմաթ, կէճէնին սիֆիր գարան
 լըղը, վէ պինդեթէ էօրիւլէրին արատընտա սաղ օլարադ
 սալթ պիւ պէն օլտուղում' գալպիմտէ օ թեղեճէ պիւ խեյֆ
 ու հիրա փեյտահ իթմաթիթլեք խաի քի, շու հալիմտէ քէնտի
 մէ պիւ ճան էօլտաշըր ինտան պուլապիլեճէյիմէ ումիտիմ օլ
 մայարադ ալթընտա սիտէր օլմուշ օլտուղում օ դուրու ֆի
 տանըն իւզեքիտէ պիւ պեօճեք օլտուն սաղ պիւ մաիլու
 գաթ կէօրեպիլթիթլիմ տէյու վիրա կէօրիւմիւ կեզաթիթ
 տուրուր խտիմ: Հէր նէ դատար խօթթլադ վէ սայիթէ կի
 պի շէլլեթէ գաթման իթմիլգաա իթմիշ խտիմ տէ, գալպիմի
 խաթիլա իթմիշ օլան շու ալլիմ գօրգու հէր պիւ խաֆիֆ
 ըիւզկեարտան նեչեթ խտէն ճուղի սէտայը էօրիւնիւն պի
 ըիսի ճանլանըպ իւզեքիմէ կէլիօր գըլաա իթմաթիթլեք խաի պա
 նա: Կէօրիւմիւ կիւն աօղու թարաֆընտան այըրմայարադ
 թարաֆը մեղքիւրտէն շըգան հէր պիւ եըրուղ իլէ քէնտի
 ֆիթըրիմտէ շեյլեճէ սեյլեշիթ խտիմ, միս հէր պիթիթիլ շու
 այաղընըն ալթընտաքի ախնեատան նիչէ տէֆա պիւյիւք օ

լուսն՝ ետքննել Վարատանքն հմրի իլն հաճախարը ետքնս
 թէ փեմիզտէն գուշ կիպի ուչուս կիտէն տիւնեալար , հաւ
 նկսա օ սիզին է ֆէնտինիզ ներէտէ գալտը . լաքին հէյ վախ
 քի սու պէնխմ տերունի ահու ֆիզանկերիմէ օ եխքսէք վե
 ուզադ տիւնեալար սալա ճեվապ վերմէյերէք տուրտուգ
 լարը եերտէ տուրույօր կիպի եօլլարընա տեվամ խտերէր իւ
 տի : Պու արատա պէնխմ հալ ու հիլեթիմին թարիֆի միմ
 քին տէյիլ խտի , այադլարըմը իչերի շէքմիշիմ . օմուղլարըմը
 եօգարը գալլըրըրայ՝ պաշըմը արատնտա սիփէր իթմիշիմ .
 վէ գօրգումտան կեօղլէրիմ տեօրթ թերաֆա տեօնմէքտէ
 պիր տէ նէ պագարըն օ թօփրագ հիլյէթի քէսայ իթմիշ
 օլան մեղար թաշընքն պիրիսի ետվաշճա գըմըլտանմայա պաշ
 լատը : Պու տէհչէթլու մէնղարէտէն թիւյէրիմ եօրճ եօրճ
 օլուս սինէմ թըգ թըգ աթմայա պաշլատը , պիւթիւն վիւ
 ճուտիմի տիթրէմէք ալտը . վէ նէֆէսիմ՝ քէսիլիս պաթէն
 հաղըր պուլունտուղըմ եօլիւմ գաքուլարընա վարտըմ :
 Մեղքիւր տէհչէթֆէշան թաշ պիթթէտրիճ եերտէն գալ
 գարագ՝ թաշըն ալթընտան զպէթլէ սարարըմը պիր եօլիւ
 պաշը կեօրիւնտիւ , պէն օ սաաթ հէման զայ ագըլ օլուս
 քէնտիմտէն կէշմէք բատտէլէրինտէ մեղքիւր պաշըն օ պիր
 թարաֆա տօղրու եուվարլանըս կիթթիլիսի կեօրտիւմ :
 Պունուն իւղէրինէ գօրգում պիրագ տէֆ օլուս՝ իւղէրիլէ
 պիրագ ճէսարէթ կէլտի , վէ ուսուլ իլն արգատընտան կի
 տիս պագայլմ՝ շու պաշ ներէյէ կիտէյօր տէյու տիգգաթ
 իթմէյէ գարար վէրտիմ : Պաշ՝ մէգարըգ թաշլարընքն ա
 բալարընտաքի օթլարըն իւղէրինտէն եուվարլանարագ՝ գաս
 բխթանը մեղքիւրիւն պիրագ աշաղընտա կէնիշ պիր ճատ
 տէ եօլա տիւշաիւ , պու վէճհ իլն պաշ էօնտէն պէն ար
 գատընտան պիր ֆեվգէլատէ սիւրաթ իլն նիլէ վասի օվա
 լար կէչերէք նիլէ էֆլաքէ սէր շէքմիշ ասղլար աշարագ նի
 հայէթ իւլ էմը քէնտիմի պիր չօգ խտնէլէր ետիլըմը տա
 ղըն թէփէսինտէ պուլուս ագ տէնիզ իլն գարա տէնիզին
 պիրպիրինէ գարըշտըր օ կիւղէլ պօղալ իչի սուլարընա նա
 զարէնտաղ օլտում : Պուրատը իւսկիւտարըն Պաղլար պաշը
 ճատտէօսի տիր : Մեղքիւր պաշ օրտանտա եուվարլանարագ
 տէնիզի պուլտու , վէ գուշ կիպի տէնիզին եիւղիւնտէն ու
 չուս՝ քէօփրիւյէ կէլտի չըգտը , պէն կինէ արգատընտան .

օնտան Վ յալածա եկւքսէք դալտըրըմ եօզու շունտան ֆըր
 լանըդ աօզրու եօլու էլէ ալտը . վէ կէլիպ աղա ճամի ճատ
 տէսինտէ սագըզ աղաճը ճատտէսինէ տէօնտիւ . վէ սօլ
 դօլտա եկւքսէք վէ միւքէլէֆ պիր խանէ տէրունինէ կիր
 տի : Մէզքիւր խանէ տէ կիրտիպ պիր օտանըն իչէրխինէ կիր
 տի . պէնտէ պէրապէր արգասընտան մէզքիւր օտանըն ի
 չինէ կիրտիմ : Օտաի մէզքիւրտէ հօնիւնտէ պիր էազըխա
 նէ՝ սանտալիտէ օթուրմուչ պիր ատէս կէօրտիւմ . էաղը
 խանէնին իւթիւնտէ պիր մում էանմագտա վէ մէզքիւր
 ատէմին սօլ էլինտէ պիր թապաղա քեաղըտ օլուպ՝ սաղ է
 լինտէ պիր դալէմ՝ ֆագաթ քէնտիսի տէրին թէֆէքքիւր
 լէրէ տալմըչ օլուպ՝ կէօղիւնիւ պիր թալանա տիքէր պիր
 քեաղըտա պագար . վէ էլինտէքի դալէմի քեաղըտըն իւզէ
 բինէ կէօթիւրիւպ՝ հէման պիր շէյ էաղաճագ զանն խէր
 սին . ֆագաթ տիւչիւնիւր տիւչիւնիւր պիր շէյ էաղամագ
 վէ պու արատա ան խէր տուրուր : Մէզքիւրբիւն պու
 հալինի կէօրտիւքտէ շու ատամ հէր հալտէ պիր շէյ էաղ
 մագ խթէյիպ՝ ֆագաթ էա՝ օ տուրքի էաղաճագը շէյ վիք
 տէրին , վէ արիզ ու ամիզ միւթալաալարա միւհթաճ , էա
 օ տուրքի էաղաճագը շէյի ֆիդրինտէ թաամիմ իթմիլ խէ
 տէ խարիճտէն պիր սայընթը դալէմինին հօնիւնտէ կնկէլ
 օլուչօր օլտուգու գօլպ միւչահատէ օլունապիլիբ խտի : Պու
 սրատա դապուտան իչէրիյէ տիկէր պիր ատէմ կիրտի . վէ
 մէզքիւրբիւն տահա հիչ պիր շէյ էաղամամըչ օլտուգունու
 կէօրտիւքտէ հիտտէթիւնէրէք՝ սէն նէ՝ էապտըն իպու գա
 տար վագըթպան պէրու , տէտի օնա , պիլմէյօրմուտուն քի
 ճումա իրթէտի էաղըն տըր . մէկէր պտոնճա տիւչմէնպէրի
 միղէ դարը պիրիբիւչիւր միւ տիւչիւրէճէքսին . էօզ է
 կէր սէնին պու մէմուրիյէթի տէրէօհտէ իթմէյէ ֆիդրին
 էօզ խտէ , սէօյլէ պիլ պաշգա պիրխինի պուլալըմ : Պու
 քէլամլարա գարըլըգ մէզքիւր էաղըխանէնին հօնիւնտէ
 օթուրան պիր էյամ տիւչիւնտիւքտէն սօնրա գալպի զայէթ
 լէ էնտիչէ վէ պիհուգուրի իչինտէ օլարագ ֆագաթ քեմա
 լը բիայէթ ու նէզաքէթ իլէ շէօյլէճէ ճէվապ վէրտի . է
 ֆէնտիմ գուրունուգ պու զաղէթայը էաղմագ իչին շու էա
 զըխանէնին պաշընա կէչաթիմտէ դիհն ու ֆիդրիմի իթմիլա
 խոէն թիւլահաղալարը քեամիլէն սանա թարիֆ խտէպիլմէմ

հէման միեկինսից իտե տէ . շու գատարընը պէյան իտէյիմ
 քի մատամ քի շիմաի արըր միւնէփիլէքեատէ եաշամադտայըր
 վէ մատամ քի պէնտէնից տափսի պու արըրտա տողըււ պու
 արըրտա թախսիլի իլմ ու ֆիւնուն իթմիլշիմ . պու արըրն
 վէ պիզըւթ քէնանմին թապիի տույըր . վէ էֆքեարընա
 գարըր օլարագ գալէմ օյիաթմագ պանա փէք կիւճ կէլիցօր
 պու նտանտա մատաա հատէ պուլու նտուլու մ մ մու բիլէ
 թին ից թիզատընճա քէնտիմէ դօր էաիլ գալէմիմի ամիլէ
 բիմին էֆքեարընա ույտու բայըմ . ֆազաթ կիմէ պու ճիւմ
 լէ պու գատար զիմմէթի դամիթմին շահատէթինէ գարըր
 պիր հարէքէթ իլէ տափսի տուլ պիր լութֆ ու միւքեաֆա
 թա նայիլ օլմոյաճագըմըղ շէմ կիպի աշիքեար արը . շու
 քի շիմաիքի փազթմաա աիւնեաաէ նատանըրդ աիւմանը
 իլմ կիւնէշինին էօնիւնտէն էլիլիլ մահֆ օլմագ տա արը .
 պէն իտէ պու սրճագ կիւնէշէ գարըր էլան նատանըրդ աիւ
 մանընը պագի սագ լամոյա մէճպուր պուլու նմագ տայըմ .
 կէշաի օ փազըթլար քի պիր թագըմ ուսթալըղը սեօլէր
 աիւզմէ բաճիօնըր փէրտէոի պլթընաա էարան ու հիլէ
 սիլէր իտէպիլսին . պիղիմ ալօղաթճա իսանըմըղըն ալթըն
 տա մահֆուգ օլան էֆքեարըր զաթիլմիլղի հէփ հէր քես
 իլմ աիւբայիւնիւ սայ յօնտէ փէք ալա կէօրիւլ ֆարդ է
 տէճէքլէր աիւր . վէ պու ճիհէթլէ շունճա զահմէթիմիլին
 սալա պիր սէմէրէսինէ նայիլ օլմատըգտան մատաա արը
 մինէ վիլէրինին ճէրհ ու խթիհզաաընը տափսի իւզէրիմէ տա
 վէթ իտէճէյիմ . իշթէ պու միւլհաղալար արը էֆէնտիմ
 պէնտէնիղի աիւշիւնաիւրէն : Մէդքիւրիւն պու քէլամլա
 ըրնա գարըրըր օ պիրի ճէփալ վիլիլ տէաի . սէն աիմէք
 քի պիղիմ պու զալէթալը իհատա իթաիիմլգաէքի նիլէթ
 ու մագսէաիմիլգաէն խապէրտար սէյիլսին . պիլ էհըր միւ
 նէվիլէր թագըմլարընա պու հասղարըր ալթըր եութաուրա
 մայաճաղըմըր պիլ տափսի փէք ալա պիլիլիլ , վէ օ միսիլ
 լուլէրի պիլէ ճէլլ իթմէք տէյիլ . հաթթա ֆիզըլէրինէ
 ճուլի շիւփհէ պըրապմագ իշին պիլէ պէօլէ գըրը էլթ
 զալէթա օլտա ալտա քիֆայէթ իթմէյիլ պէյհուտէ օլաճա
 զը տափսի բանա մալիւմիմիլ աիւր , ֆազաթ սիլ էյ աիւրա
 յէթլու միւլլիֆ , քէնտի թագըրիլինիլ իւղրէ թահսիլ իթ
 միշ օլտու զու նուլ շունճա իլմ ու ֆիւնունուն սայէսինտէ

շուրայք պուլապիլմէ ի իախնիդ քի պիղիմ պէօյէ պիւր զաղէ-
 թա նէշքինէ դարար վիրտիխմիզին սէպէպի օ պիղիմ տայա-
 նրպ տուրտուզու մուղ նատան թագըմլարքնն պագի գալ
 մնար իչին տիր : Պու մուլիճէչի պիղէ թէճչիւ պէ էջքէթ-
 մէտի մի : Վկէր ճէմիաթըմըզ պու նատան օն պէշ եփկիրմի
 սէնէ էղէէլքի նատան հալինաս դալմըշ օքայքաղ , շիմաի իշ
 պուրաղարը պուլամսյաճաճօ մըլըտը , պագ քի պիղիմ նատան
 լըզզ պագի սագլամագ իչին շունճա տիւզաթ ու տէվամը
 զա րազմէն կինէ պիւր թագըմլարքնն դաֆալարը օյանար .
 վէ պու կիւնքի կիւն մի նէվիէրիք նատանլըզա քեամիլէն
 գալէպէ խոհմէտի խոհ տէ , աօղրուտունաւ սեօյէմէլի խոհ
 վիէք պէօյիւք պիւր ֆիւթուհաթ իթաի , քի տիւշմէնկըլմի-
 դին լիսաննտա « Սիւբէրան ծաղ ֆիւթուհաթ » տինմէրէ մէշ
 հուր օլտա սէզա արը : Պու ֆիւթուհաթ սայէսինաս ճէ-
 միաթըմըզն պիւր նքսֆը պըր դըտնա թագալիմ օլտու , պիւր
 նքսֆը աէրիմ , վագլիտ պիղիմ թարաֆտարլարըմըզ էլան
 տայքաա չօգ խոհէր տէ , աօղրույու սեօյէմէլի խոհ օնլա-
 րնն պիւր քիշիսի պիղիմ թարաֆքն եիւղ քիշիսինէ պէտէլ
 տիր , նիչին քիպիղիմիլէր սասէճէ օրուք , չօճուգ , իիթի-
 յար գարը վէ էրքէք , վարդապէա վէ մարապէա , վէ սա-
 յիր սօն թէրէճէ նատան թագըմլարքնտան իպարէթ տիր .
 օնլարնն խոհ քեաֆֆէսի աղ չօգ միւնէվիլեր , վէ ազլ ու
 ֆիդրինէ վէ իրասէի ճիւղիլէսինէ սահիպ քիմսէլէր տիր .
 աննատըն շիմաի մատտէնին տայընը , տէ տէ գալէմինի եիւ-
 րիւթմէլէ պագ , պունլար պօշ թէֆէքքիւրլէր տիր , էվ-
 վէթ հազգըն վար արը , պու դատար իլմ մէշալէլէրի ա-
 րասընտա գարանլըզը պագի սագլամսյա ճահա իթմէք ,
 քեաֆֆէի գալիմ սահիպլարինն հազլը իթիհզատընը իւ-
 զէրինէ տալէթ իթմէք տիր , ֆագաթ պու իթիհզայա
 ուղրամամուգ իչին էլիմիղտէ դալան վէ պաշլըճա տայանրպ
 տուրտուզու մուղ նատան թագըմլարքնը տա էլտէն գաշըր-
 մալլըմը : Վֆէնտիմ տէյու ճէվապ վէրաի միւէլիֆ , մաղուր
 պույուրուն , սիզին պու զաղէթայը իհաաս իթալիսիլգտէ
 քի ֆիզը ու մագստինիլի ֆէհմ խոհմէլէճէք դատար նա-
 տան տէլիլ իմ . չուն կիւնէչին ըշրընտան զիյատէ աշիքեար
 արը քի գաղէթա տիմէք պիւր աաամըն հազգըր տավասընըն
 շահիտի տիմէք տիր , խասմիմիլ թարաֆքնն տավասընա

քեաֆֆէի ճշգրտել թարգմանքն վէ համարա էճնէսի զագէ թարգ-
 րընըն պիլէ շահատէ թ ի թմէսի վէ պիղլիմ տաժամբդա հիչ
 պիր շահիա պուլո՛նմամապ՝ պիղլիմ տաժամբդըն չիւրիւք
 օլտուղուհա պու տախի փէք պիւլիւք պիր իսպաթ օլարագ
 իհթիմալ արը շու իէտը թատարբու ֆուհուղտա դալան նա-
 տան թագըմլարը պագըպ կէօրիւպ քի քէնտիլէրինտէն թա-
 րաֆա սեօլէր հիչ պիր զագէ թա օլմատըրը էճիլտէն գալու-
 լէրինէ պու եիւղտէն պիր շիւփհէ կիրմէսին իչին էլլէրին-
 տէ պիր սիւփիւրիլէ չէօփիւ գատար օլտուն սիլահ պուլուն-
 սուն իչին պէօլլէ պիր զագէ թա նէշրի զպէ թլէ էհէմմիլէ թ-
 տէն իտի . վէ նատան ու սաֆտերունլար իչին քիւլլէնի
 ֆախտտէն արի օլմայաճագը տախի պէտիհի տիր . ֆագաթ
 պէնիմ զաթընբդա իֆատէ իթախիմ մատտէ պու տէլիլ տիր .
 պիրտպ տահա աչըպ սէօլլէյէյիմ . զագէ թա տէնիլէն շէյ՝ է-
 հայինին հագգը տաժարընը պիլմէյէնլէրէ էօրէտէն պիր
 իսճա արը . վէ ալէտտէվիլէ զագէ թաճըրըրն պօրճու վէ
 մագսէտի սաթ զուգուաթը ճիհանըն հաժատիլէրինի վէր-
 մէք օլմայուպ էհայիլի թէնվիր իթմէք տիր . պու իտէ շիմ
 տիրիճարը միւնէվիլէրէնին ինսանլըրգա պիր պէրկիւղարը
 արը . պունուպ մուղպիրի պէնիմ մէմուրիլէ թիմ իլթիլա-
 սընճա տէվամ իտէճէյիմ շէյ հալի իլէ էհայիլէ պիլալիինի
 տախի ունու թտուրմայա չարշմագ օլաճագ արը . պու իտէ
 էսկի գապարըպ վագըթլարըրնըն իչի տիր . ֆագաթ մատամ
 քի նատըլ պալատէ տէտիմ պէնիմ՝ գաֆամ պու էսկի գա-
 ֆալարտան օլմայուպ պու ապրտա ճէսէտիմ իլէ պէրապէր
 տիւնեայը կէօրմիւշ տիր . վէ նատըլ քի սիլին էֆքեարը-
 նըպ էսկի իտէ էօլլէտէ օ էֆքեարընըրը պէյան իտէճէք օլան
 միւլէլիֆին տախի գաֆարը էսկի օլմագ լարըմ կէլիր . օ-
 նուն իչին գուլունուղ պու մէմուրիլէ թի տէրէօհտէ իտէ-
 մէյէճէյիմի իսլիտանէ՝ իֆատէ իտիպ՝ իթիֆամը գապուլ
 իթմէնիլի քէճա իտէրիմ տէտիրտէ օ պիրի պիր էյամ տէ-
 րին վէ մէյյուս թէֆէք քիւրպէրէ տալար . վէ էլինի աննը-
 նտ գօյուպ նիս իտէրէք օտանըն իչինտէ իքի թարաֆա վօլ-
 թա վուրմայա պաշլատը . վէ մատամ քի պղնիմ էօնիւմտէն
 էուվարլանան պաշ օտանըն տիվարընըն քէօշէսինէ տայանըպ
 տուրմուշ իտի . մէգքիւրիւն կէօղիւնէ վօլթա վուրտուղու-
 էերտէ օ պաշ իլիշտի . հէման պաշը իքի էլլէրի իլէ թութ-

տուրքայրն կէօթիւ ըստիւ միւէդիֆէ « ալ Վիշթէ սանա զա-
յէթլէ հսկի պիր պաշ ախտի՞, թագ խաւնու գափանա ,
կէօրէյիմ սէնի , նասըլ քի պու պաշ պիր էօլիւ . պաշը իսէ
էօլէտէ սէն գալէմին իլէ տինէյէնլէրինէ էօլիւ հիլէթի
քէուլ իթտիր , եախօտ էօլիւ եէրինէ գօ տէտիրտէ՝ միւ-
էլլիֆ էվիէլ քի պաշընը շափդա չըգարըր կիպի չըգարըս
սանտալիէնին իւգէրինէ գօտու , վէ պու էօլիւ պաշընը պա-
շընա թագտըրը կիպի զագէթայը եազմայա պաշլատը . ո՞ ա-
բատա պէն ույգուտան օյանմըշըմ :

Շու ըիւյանըն սիֆթանընտա հէր նէ գատար դօրդու պ
թաճիգ օլտում իտի իսէ տէ , պէնի վէք պիւշիւք պիր մէ-
րագըմտան գուրթարմըշ օլտուղու իչին օյանտըգտան սօն-
րա թէշէքքիւր իթմէյէ պաշլատըմ : Չուն պէն « Մտախ
հագըգէթ » նամ զագէթանըն պահպարընըն զայիթլէ սօ-
վուգըւգըրընը , պիր պիրինէ ույմագըրընը , վէ քէաֆիէ-
սի հսկի վէ պաթըլ զիւիւմիէրտէն իպարէթ օլտուղունու
վէ էհապիսի պունտան եէտի սէքիգ եիւզ սէնէ ագտէմքի
հիւյէթինտէ զանն իտէրէք՝ էօլիւ եէրինէ գօյտուղունու
կէօրէրէք , վէ պէօլէ պիր գափա իսէ շիմաիքի տէհրտէ
պուլունապիլէճէլինի աալա մէմուլ իթմէյէրէք հիչ պիր շէ-
յէ մանեա վիրմէյիպ՝ ապընա իրմէյի մէրագ իտէր իտիմ ,
պու ըիւյանըն իւգէրինէ շիւփհէմ հալլ օլուպ ազնատըմ քի
մէկէր օ միւ պահասալարը միւթալաա իտէն գափա ծնուն
շիմաիքի տէհրտէ իլմ ու ֆիւնուն թախտիլ իթմիշ՝ օլան ա-
սըլ քէնտի գափասը օլմայուպ՝ սէքիգ եիւզ սէնէլիք մէզար-
տան չընմա պիր էօլիւ գափասը իմիշ , մէրագըմ տէֆ օ-
լուպ՝ գալպիմ բահաթ օլտու , մէգքիւր իուտուսու պէնիմ
կիպի մէրագ իտէլիւրին տախի մէրագը տէֆ օլտուն իչին
պու ըիւյամը սիզլէրէ տէ նագլ իթտիմ :

Պունուն իլէ պիրլիքտէ շու գարտաշար մապէյիննաէ
պունճա էտալէթ ու դիլլ ու գալէ սէպէպ օլան նատանըրգ
թօհուամունու պաղի սագլամայա տաիր օլան պահպարընը
տախի միւստատէմ օլտուգճապ՝ միլլէթ վէ գարտաշարգ մու-
հապէթի իչին ճէրհ իթմէյէ տէվամ իտէճէյիմ , չուն կիւ-
նէշին ըշըրընտան զիեատէ աշիքեար տըր քի պու նատանըրգ
պիլիմ գարտաշարըմըրըն պագըլարընտա գալտըգճա էֆ-
քէարլար իրլիէ թագսիմ օլունուպ՝ միլլէթին դիլլ ու գալ

տէն մէ պէշհուտէ էտալէ թաէն էգառէի սէր իսէ պիլէճէշի
 Եօզ տուր :

Շ իմաի սիդլերէ աճիզանէ պիր իխթարըմ վար տըր էշ
 սէվիւլիւ հեմէհրիլէրիմ : սիդ պէնիմ՝ « Մտաի նահագ ո
 նամ թէէլիֆիմի զպիպա իամինէ պագարադ՝ սահիհ օլարադ .
 քէնաիսի տէ նահագդ արը գըպարըրա մէամուամըմա նա
 զարէն պագըրըրըր ինաինտէ գապուլիլէթ պուլմամըշ արը
 համտա պիր թագըմ նապէճա ըդըրտըրարաա տախի պու
 լունմուշ մէ պուլունմագտա իմիշսինիդ : Պէն սիզին պու
 թահգիրինիդէ , մէ իհթիմալ արը պունտան պէօլէ օլաճագ
 թահգիրլէրինիդէ գաման կիւճէնմիմ , չաւքի պիլիլիմ սէ
 պէպինի . սէպէպի պիրինճի մուհապէթսիդլիք , իքինճի նա
 տանըդ արը : Պու սէօլէտիքլէրիմի իզահ իաէլիմ : Պիր
 պէօլիք գարտաշ տահա հէնադ օչագտա տուրապիլիպ Եէ
 նիսէ աիլէ չըգան իքի Եաշնիտա պիր գարտաշընըն ազըրմա
 չարփար իսէ , նէտէն իլէրի կէլիր . մուհապէթսիդլիքտէն
 տէլիլ մի : Պէնտէ Եանա հալիմ իլէ սիզին պիր գարտաշընը
 դըմ , քի տահա կիւճպէլա պչագ իւսթիւնտէ տուրապիլի
 յօր տուրամայօր մէրթէպէտէ Եէնիլէ գալիմ մէյտանընա
 չըգայօրում զանն իտէրիմ ախէրլէրի ֆէնա սէօլէսէլէր սիդ
 թէտահուպ իթմէլիսինիդ , հեմէհրիլիք մէ գարտաշըրը
 պէն պէօլէ պիլիլիմ , մէ պէն պիր ախէրլինէ պէօլէ Եա
 փարըմ . ճուռն իշին ախէրլինտէն տախի պէօլէ ումարըմ
 Տահա սիզին իշինիդտէն Մթամայօրուն պունճա ալիմ մէ
 գալիմ տահիպլէրինին իշինտէ հասէպիւլ իմքեան կէօլիւն
 մէյէ ճէսարէթ իտէն զանն իտէրիմ Եազընըրաա իք պու
 աճիլ օլտու , Եկէր պէն շու Եօլտա իլէրի կիտիպ ճուգի քէս
 պը շէրէֆ իտէճէք օլուր իտէմ՝ շէրէֆի ումումէն վաթա
 նըմըրա արը : Տիլէճէքսինիլ քի թութտուզուն Եօլա պիր
 տէյէճէլիմիլ Եօզ ֆագաթմ գիւհմիւն Եաշնըշ արը , ալֆընը
 տիլէյէրէք սէօլէրիմ քի սիզին փէք չօգըրընըր պունճա սէ
 նէլէրտէն պէրու պէյն Ել միլլէթ ճէրիան իտէն միւնաղաա
 նըն սաղլ տօղլու սէպէպի նէ՞ օլտուզունտան իսպէրտար
 տէլիլսինիլ , պու պէօլէ օլարադ պէնիմ գիւհմիւմիւն տօղ
 րու Եախօտ էյրի օլտուզունու նիճէ ֆարգ իտէպիլիլիսինիլ
 իշթէ պու տախի թահգիրլինիդին իքինճի սէպէպի աիր :
 Միդ պանա պու պապտէ ֆէնա սէօլէմէտիքտէն մաստա

Հաթտա տեսմկիր օլու պ մու ալէնէ թ տախի ի թմէ լիսինիդ .
 չուն պէնսիդ պանա ֆէնա սե օյլէյէնէրին պիդլսթ խայրը
 վէ շէրիֆի իչին եօրու լըյօրում : Պլիբմիսինիդ պիդ Վնդա-
 բէլիէրին պու պապատէ նատանլըյընըն սէ պէպինէ նէ գա-
 տար Ր ստամոյտաքի միլլէ թաշարբըյըն նազարբնտան
 տիւ շտիւք . հիմայէ թէրինտէն մահրում օլաուգ , վէ ան-
 լէրին ինտինտէ ատէ թա հայվան մէսապէսինտէ թու թու-
 տուգ , պէն քի շիմոնի վաթան մու հապէ թինտէն թահրիդ
 օլունարապ օթուգ սէնէտէն պէրու աննըմըգա պաթըլըշ օ-
 լան պու լէրէյի գուարէ թիմէ կէօրէ ճուգի սիլմէյէ ճահա
 խտէյօր իսէմ ֆէնա մը խտէյօրում , մէկէր վաթան մու հա-
 պէ թի ֆէնա պիր շէյ մի աիր : Պանա ֆէնա սե օյլէ մէլի տե-
 յիլսինիդ , չունքի մապսէտիմ անճապ վէ անճապ էվիմիդ օ-
 լան միլլէ թիսիդին խայրը տըր : Տէյէ ճէքսինիդ քի սէն կիպի
 պիր աճիդին միլլէ թէ նէ խայրը օլապիլիք , սէնին ատըն մը
 օլուք , Պու սեօղլունիս գէ գարշըրք , սիդէ միւճէտտէտէն
 պիր էվ եափըլմապ իչին թէմէլ աթըլմըշ օլան պիր պինայը
 կէօսթէրիլիմ . պու պինատա գալֆա քէսիմ չըգար , եաղը-
 ճը թէֆիթէր թու թար , տիւրկէր տիրէք տիրէր , ֆազաթ
 էօթէ եանտա կէօրիւ յօրմուտուտուգ պիրիսիտէ պաղընտա
 պիր փըրփըթ տիպիք՝ սըրթընտա պիր քիւֆէ իսկէլէտէն
 եօգարը չամուք կէօթիւրիլյօր , չու պինանըն գալֆատընըն
 բիւ թպէսինէ պազարապ չու չամուք թաշըյանըն բիւ թպէ-
 սի նէ գատար պայաղը տըր , ֆազաթ կէլ պապ քի օ պինա
 եափըրպ էվ օլմասը իչին էօյլէ պիր չամուք թաշըյան տա-
 խի լազըմ տըր : Ղշթէ չու միլլէ թ էվինէ չամուք թաշըյան
 տա պէն իմ . քի հէր նէ գատար քէնտիմ աճիդ վէ փայէմ
 ալչապ իսէ տէ , պէնիմ տախի պանա կէօրէ պիր խըղմէ-
 թիմ օլապիլիք : Պանիէն պու էֆքեարտա պուլունտուղու-
 մու պիր մէնաֆիի մախտուսէմ ի թիդատընա տախի գա-
 հիպ օլմայատընըգ , հէր պիր մէնֆաաթ ումիտինտէն արի՝
 էֆքեարը թապիլիմ տիր . չուն հիտի թապիլիմ իլ թիդատըն-
 ճա չու խէյալաթ տիւնէատընըն նէ մալ ու միլք , նէ պիր
 տիկէր շան ու շէրէֆինտէ արդիւմ եօգ տուք , վէ թէվա-
 բիխի ճիհանէ նազար ի թտիլիմտէ աճիդանէ թալիպէսի պու-
 լունտուղում քեաֆֆէի հէմէֆքեարլարբմը տախի ֆազըր
 հալ իւղրէ իմրարը էօմը իլէ միլշէր պուլուրում : Պիդիմ ի

չին պիբիճիք միւրաւ մէ տէվէթ՝ մէ շան ու շերէֆ էլի
 միդտէն կէլէն կըլի ինսան դարտաշումըդա իթմէք տիր : Պու
 գատար պիր պէյանը էֆքեարը աճիզանէմտէն սօնրա սահիհ
 օլարագ պու տույուտա պու էֆքեարտա օլան պիր քիմնէ
 հազգընտա նէ՞ սէօլէմէլի իսէ օնու սէօլէլին :

Վ . ԹԻԼԿԻՆԱՆ

Ֆ/յ 40 փարա

505

July 10 1898

